CEA
Center for Economic Analyses

Буџетски Трошења - Централна власт

Период 01.01.2017 година до 30.09.2017

Резиме

- ✓ **Капиталните расходи** кумулативно до месец Септември 2017 год. имаат стапка на реализација од 43% што е за 32 п.п пониска од рамномерните 75%. Во месец Септември 2017 оваа ставка има реализација од 4%.

- ✓ Кумулативно стапката на реализација на ставката – **други трансфери** до месец Септември 2017 година изнесува 75%, и е речиси еднаква на кумулативната рамномерна месечна реализација. Стапката на реализација на оваа ставка само во месец Септември 2017 изнесува 7%.

- ✓ Кумулативната месечната стапка на реализација на **расходите за стоки и услуги** до месец Септември 2017 година изнесува 54%, и е за 21 п.п. под претпоставената кумулативна рамномерна месечна реализација од 75%. Во месец Септември 2017 оваа ставка има реализација од приближно 8%.

- ✓ **Вкупните даноци** до месец Септември 2017 година ја следат нивната вообичаена месечна динамика. Кумулативната стапка на реализација на оваа ставка до месец Септември 2017 изнесува 72% што претставува 3 п.п пониска од претпоставените рамномерни 75%. Стапката на реализација на оваа ставка само во месец Септември 2017 година изнесува 8%.

- ✓ Кумулативната стапка на реализација на **данокот на добивка** до Септември 2017 изнесува 79%, што е за скоро 4 п.п. повисока од рамномерните 75%.

- ✓ Кумулативната стапка на реализација на ставката социјални трансфери кон **Агенција за вработување** (вклучително и надоместоци за невработените, расходи за мерките за вработување и сл.) до месец Септември 2017 година изнесува 50%, и е за околу 25 п.п. под претпоставената рамномерна кумулативна реализација од 75%.

- ✓ Кумулативната реализација на **буџетскиот дефицит** до месец Септември 2017 година изнесува 59%, што преставува скоро 16 п.п. помала реализација од претпоставените рамномерни 75%.

- ✓ Кумулативната реализација на ставката **државни записи** до месец Септември 2017 година изнесува скоро 74% што претставува 1 п.п пониско од рамномерните 75%.

- ✓ Кумулативна **реализација на ставката странски заеми** до месец Септември 2017 година на оваа ставка изнесува скоро 16% што е за 59 п.п пониска од претпоставените рамномерни 75%.

Трошењето од централниот буџет

Мониторинг на буџетските трошења на централно ниво-мониторинг и анализа на месечните извештаи кои ги објавува Министерството за финансии на РМ за извршување на буџетот

Мониторингот е направен врз основа на креирана база на податоци (од податоци од месечни/квартални извештаи од Извршување на Буџет 2008-2017 год.) преку што се утврдени главните трендови и сезонски ефекти во политичките и економските циклуси и разликите во буџетските трошења во тековниот период, и нивно споредување со минати периоди. Целта на испитувањето на движењето на посебни позиции на приходи/расходи во буџетот за претходниот период (претходните изборни циклуси) претставува основа да се види шаблонот по кој се менуваат зголемуваат/намалуваат определени буџетски позиции пред и за време на избори. Ова понатаму ќе ни овозможи споредба на истите со тековните движења на буџетските приходи и расходи и со извесна доза на внимание предвидување на движењето на истите во изборниот процес кој доаѓа.

Анализата на национално ниво е базирана на официјално достапните податоци за буџетските ставки од месечните извештаи за извршување на буџетот[1]. Нашата цел е блиску да го следиме движењето на селектирани ставки кои вообичаено се поврзуваат со политичкиот и економскиот циклус.

За секоја од буџетските приходи и расходи во буџетот кои се дел од мониторингот е креирана база на податоци во која се следи:

- Реализација на буџетот, во проценти на месечна и на квартална основа.
- Кумулативна реализација на буџет, во проценти на месечна и на квартална основа.
- Апсолутно извршување на буџетот на месечна и квартална основа
- Рамномерност во извршувањето на буџетот на месечно и квартално ниво со цел да се видат отстапувањата од месечниот/кварталниот просек
- Отстранување на сезонскиот ефект од движењето на буџетските ставки (приходи и расходи) и преставување на истиот со посебна линија на графичките прикази ("сезонски фактор" кај кварталните прикази и "месечни фактори" кај месечните прикази на податоците) со цел појасно да се видат движењата на определени приходи и расходи кои евентуално произлегуваат од дискрециони одлуки, а не врз основа на сезонски ефекти. За секоја од посебните буџетски ставки е пресметан и мониториран и трендот кој го следат истите.

Буџетските позиции кои се дел од мониторингот опфаќаат:
<u>Јавни приходи</u>: вкупни даноци, ДДВ, данок на добивка, административни такси и глоби, персонален данок на доход.

[1] Податоците за планираниот буџет по одредените ставки се земени од првичниот донесен буџет за 2017 год

Јавни расходи: Капитални расходи, плати и надоместоци, стоки и услуги, здравствена заштита, расходи за пензии, парични надоместоци за невработени, и категоријата други трансфери која вклучува и трансфери кон ЕЛС, субвенции за земјоделството.
Финансирање на дефицит: движење на дефицит/суфицит, државни записи и странски заеми.

Во анализата која ќе следи ќе бидат презентирани генерални заклучоци и само селектирани графички прикази кои ги потврдуваат нашите констатации, имајќи ја предвид обемноста на базата на податоци и информациите кои невозможно во целост да се презентираат во ограничениот простор на овој извештај.

Напомена: Со цел појасно претставување на движењето на определените расходи/приходи во дел од графици (може да се види со права хоризонтална црвена линија) е прикажано рамномерното ниво (изразено во %) доколку определена буџетска ставка би се реализирала рамномерно на месечно/квартално ниво во текот на годината. Ова преставува визуелно погоден графички приказ за да се спореди и утврди во кои периоди има значајно поголемо/помало реализирање на определените приходи/расходи од рамномерно утврденото.

Во делот на графичките прикази на месечно ниво со црвена линија (———) е прикажан сезонскиот фактор, односно вообичаеното/сезонско движење на определен приход/расход (следен во периодот од 2008 година до сега).
Месечни Фактори - ***сезонски фактор на движење на месечно ниво на секоја од разгледуваните буџетски ставки од месечните извештаи за извршување на буџетот е прикажано со црвена линија (———) со што се гледа вообичаеното/сезонско движење на определен приход/расход (следен во периодот од 2008 година до сега),***

Приходи/Расходи за месецот – ***динамика на движење на месечните приходи/расходи од извршувањето на буџетот според со вообичаените сезонски движење на истиот приход/расход, е прикажано со сина линија.***

Капитални расходи

Капиталните расходи преставуваат една од главните ставки одговорни за растот во една економија. Кумулативно до месец Септември 2017 год. стапката на реализација на оваа ставка изнесува 43% што е за 32 п.п пониска од рамномерните 75%. Во месец Септември 2017 оваа ставка има реализација од 4%.

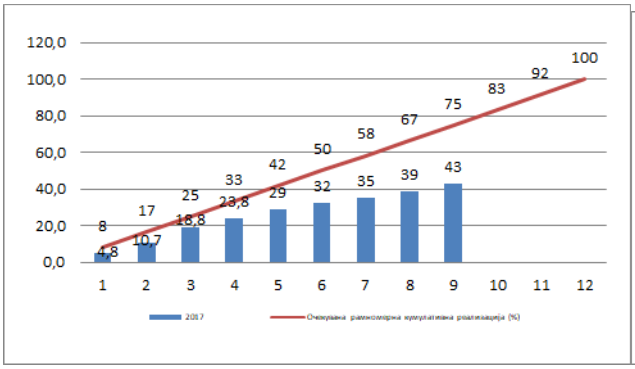

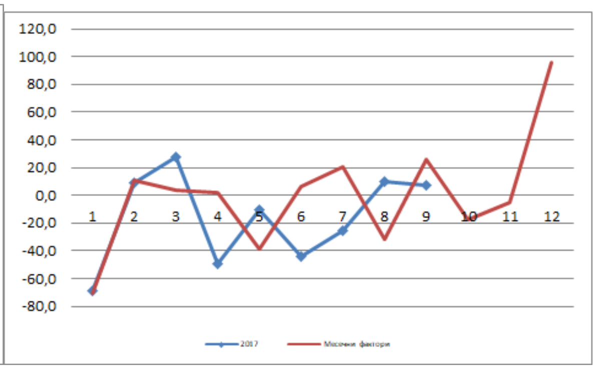

Социјална помош

Анализата на рамномерноста на реализирање расходите за социјална помош покажува дека овие расходи имаат циклично движење. Кумулативната месечна стапка на реализација на оваа ставка до месец Септември 2017 година изнесува 76% и е за околку 1 п.п повисока од претпоставената рамномерна кумулативна реализација од 75%. Стапката на реализација на оваа ставка само во месец Септември 2017 година изнесува 11,3%.

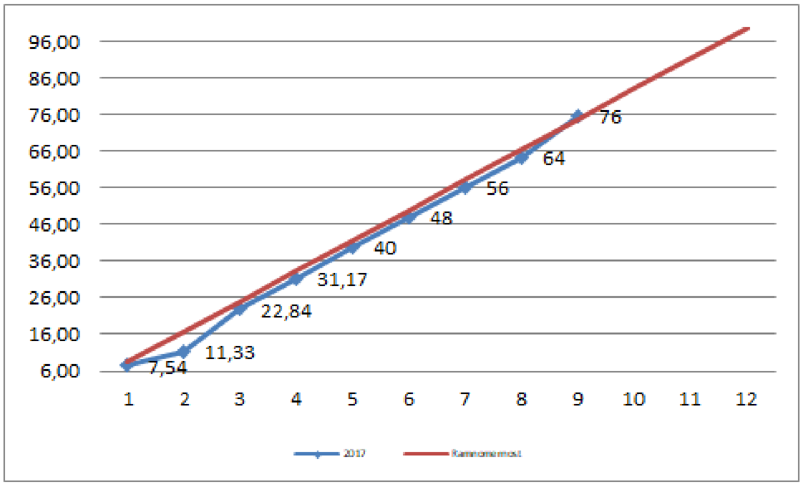

Други трансфери

Кумулативната месечната стапка на реализација на ставката – други трансфери (дотации за општините, земјоделсни субвенции, итн.) до месец Септември 2017 година изнесува 75%, и е еднаква со кумулативната рамномерна месечна реализација. Стапката на реализација на оваа ставка само во месец Септември 2017 изнесува 7%.

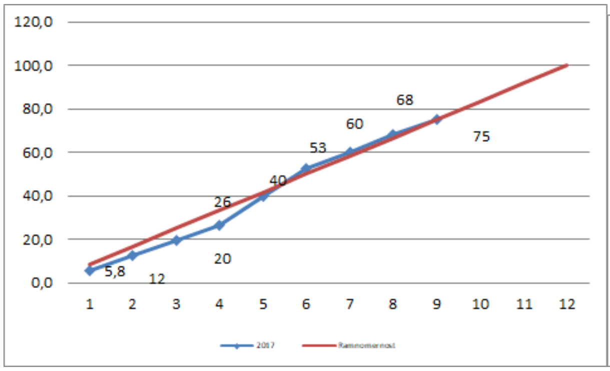

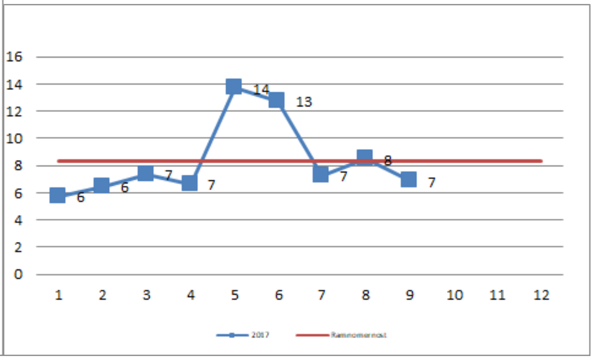

Стоки и услуги

Кумулативната месечната стапка на реализација на расходите за стоки и услуги до месец Септември 2017 година изнесува 54%, и е за 21 п.п. под претпоставената кумулативна рамномерна месечна реализација од 75%. Во месец Септември 2017 оваа ставка има реализација од приближно 8%.

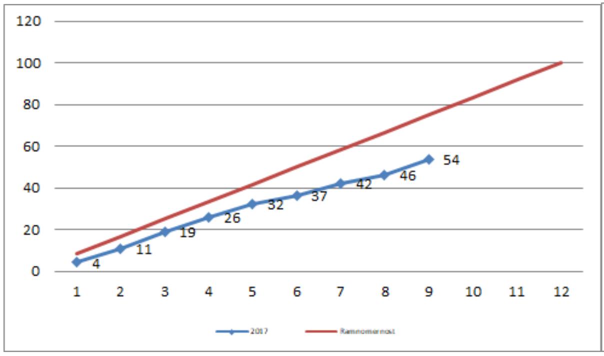

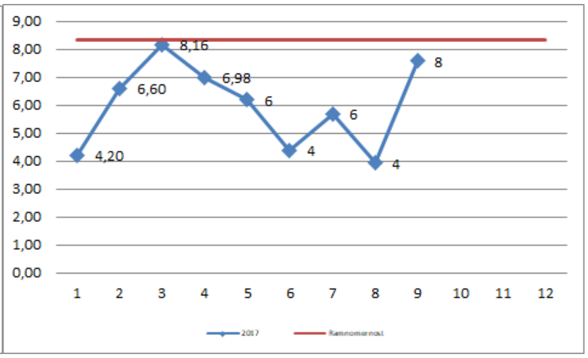

Агенцијата за вработување (расходи)

Кумулативната стапка на реализација на ставката социјални трансфери кон Агенција за вработување (вклучително и надоместоци за невработените, расходи за мерките за вработување и сл.) до месец Септември 2017 година изнесува 50%, и е за околу 25 п.п. под претпоставената рамномерна кумулативна реализација од 75%.

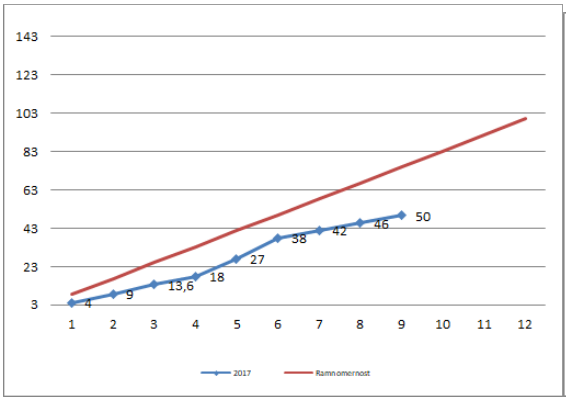

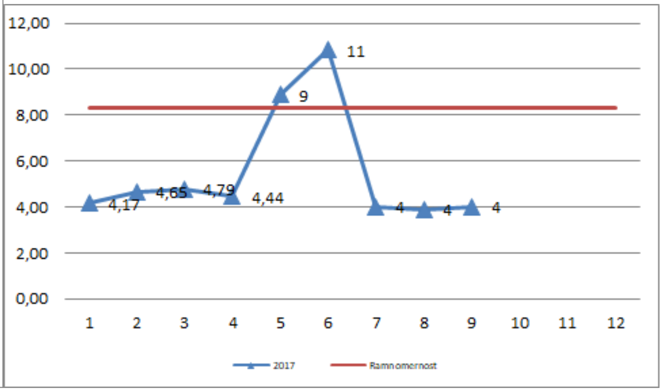

Буџетски дефицит/суфицит

Кумулативната реализација на буџетскиот дефицит до месец Септември 2017 година изнесува 59%, што преставува скоро 16 п.п. помала реализација од претпоставените рамномерни кумулативни од 75%.

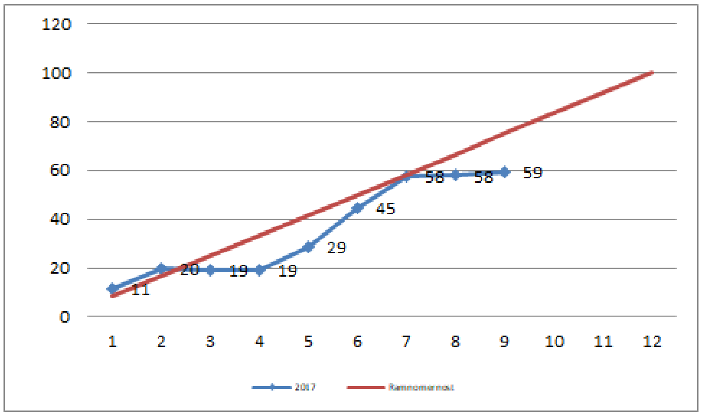

Државни записи

Државните записи се основните инструменти на Владата/државата преку кои го финансира дефицитот на домашниот финансиски пазар. Кумулативната реализација на оваа ставка до месец Септември 2017 година изнесува скоро 74% што претставува 1 п.п пониско од рамномерните 75%.

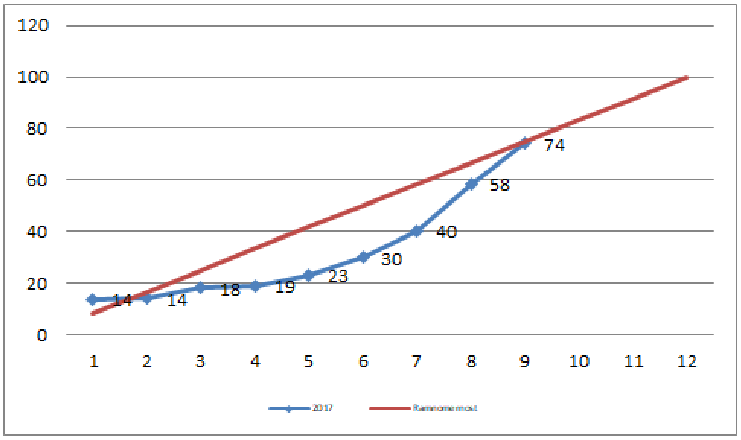

Странски заеми

Странските заеми се уште еден извор на финансирање на дефицитот и потребата за финансиски средства на државата. При толкувањето на податоците на оваа ставка треба да се има предвид нејзината изразена цикличност во реализацијата во зависност од периодот во кој е земен странскиот заем и неговиот износ. До месец Септември 2017 година кумулативната стапка на реализација на оваа ставка изнесува скоро 16% што е за 59 п.п пониска од претпоставените рамномерни 75%.

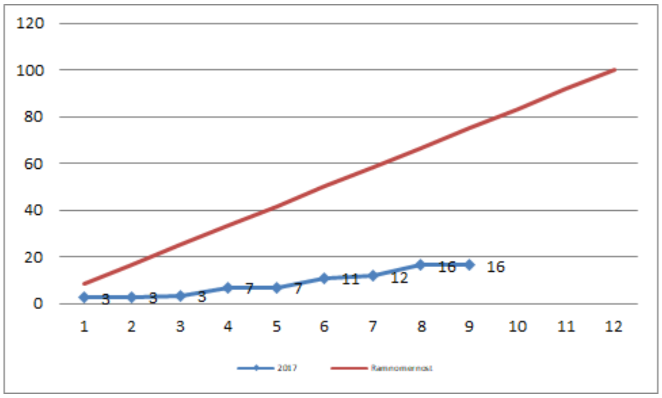

Вкупни приходи од Даноци

Вкупните даноци до месец Септември 2017 година ја следат нивната вообичаена месечна динамика. Кумулативната стапка на реализација на оваа ставка до месец Септември 2017 изнесува 72% што претставува 3 п.п пониска од претпоставените рамномерни 75%. Стапката на реализација на оваа ставка само во месец Септември 2017 година изнесува приближно 8%.

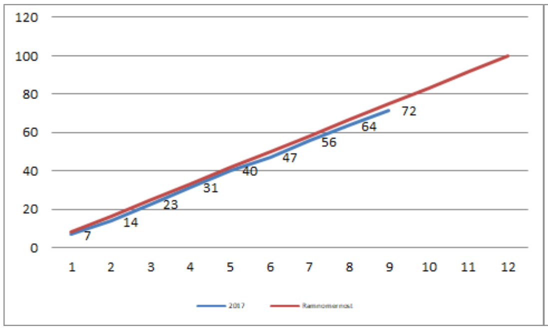

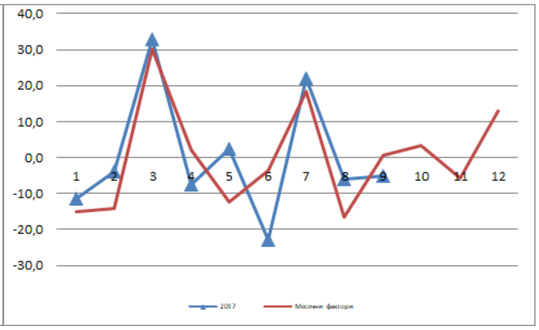

Данок од добивка

Кумулативната стапка на реализација на данокот на добивка до Септември 2017 изнесува 79%, што е за скоро 4 п.п. повисока од рамномерните 75%.

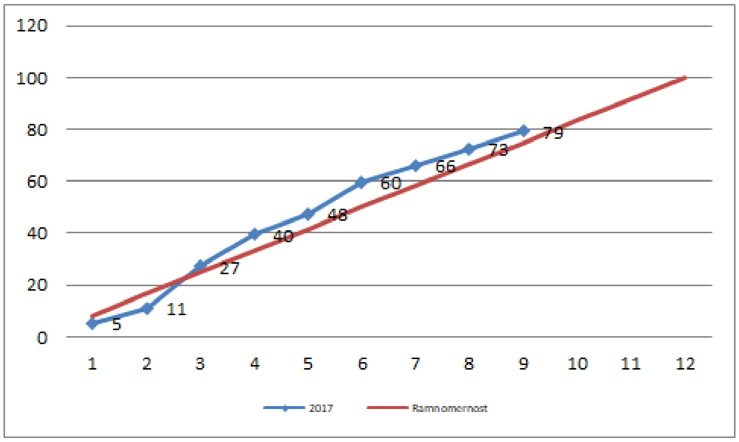

Персонален данок на доход

Кумулативната месечната стапка на реализација на персоналнот данок на доход до месец Септември 2017 година изнесува 70,5%, и за 4,5 п.п. под рамномерната (75%).

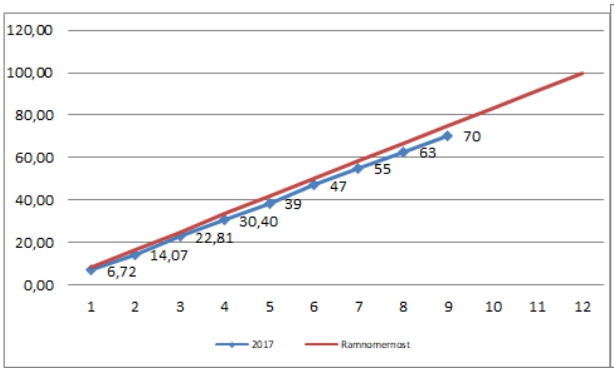

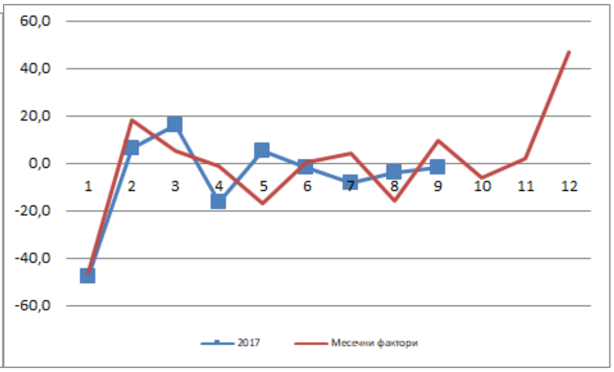

Административни такси и глоби (приходи)
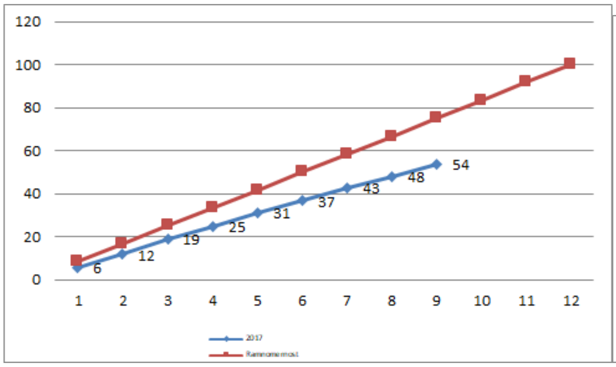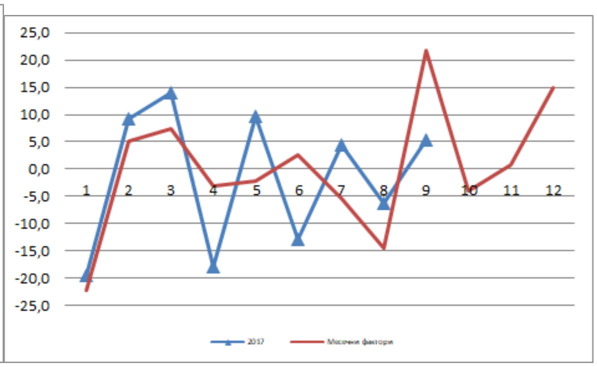
Кумулативната реализацијата на приходите од административни такси и глоби до месец Септември 2017 година изнесува скоро 54%, што преставува за 21 п.п. пониска реализација од рамномерните 75%.